

בשר בחלב

1' רמב"ם פרק ט' מאכלות אסורות פלגא או'

אסור מה"ת לבשר בחלב, ובשר שנתבשל בחלב אסור באכילה ובפניא

2' חולין דף קט"ו, דבי רבי ישמעאל תנא לא תבשל... בישול'

בפסוק כתוב לא תבשל ומרבינן איסורי אכילה ופניא מבי' פסוקים פנייתים. אלא שיש מקום לשאול
למה באמת לא כתבה התורה איסור אכילה בפרוש?

3' פסחים דף כ"א ע"ב, דא"ר אבהו כל מקום שנאמר לא יאכל... פניא במשנה'

לר' אבהו, לא יאכל' פירושו לא תפנה ממנו ע"י אכילה או בכל דרך אחרת

4' שם כ"ד ע"ב, א"ר אבהו אמר ר' יוחנן... חי' שפוא פאור'

ר' יוחנן חידש שאין לוקין על איסורי פניא ואיסורי אכילה אם נפנה שלם כדרך פניא

5' שם, אמר אביי הכל מודים... ביהו אכילה'

לפי ר' אבהו כתבה התורה איסור פניא בהלשון לא תאכל למדד שאינו חייב אלא כשנפנה בדרך
פניא - דפיינן אכילה (שפרי מדיבר במאכלים), ובכאפי פכרם למדינן איסור פניא מתוקדש' ולא
מלא תאכל' - ממילא חייב בכל אופן.

6' שם כ"ה ע"א, ואביי לרבי לא כתב אכילה... שלם כדרך פניא'

התורה לדידה איסור פניא בבשר בחלב ע"י קרא יתירא ולא ע"י, לא תאכל' לחייב ע"ש שלם כדרך
פניא.

הרשב"א פסברי למחבר בחרה התורה בהלשון, לא תבשל' דוקא למדד על איסור אכילת ב"ח -

7' תורת הבית לרשב"א בית שלשי שער רביעי, דבר תורה... דרך בישול'

מה"ת מותר לאכול בשר עם חלב אלא כנתבשל יחד

8' רמב"ם ספר המלוות ל"ת קפ"ו, קפ"ז... איסור פאכילה, וכאן ראוי ל'...

לפי רמב"ם לאו פראשון בא לאסור את הבישול, ופשלי' בא למדד שבכלל פשן אכילה ופניא כאילו
כתיב לא תאכל, ולא כתב, לא תאכל' כדי לחייב ע"ש שלם כדרך פניא

9' רמב"ם פרק ט' מאכלות אסורות פלג' ב' וג"מ, ולח"מ, וכל זה ודאי פוא... פבת'

פכא פסק שאכילה ופניא נלמדי' בק"ו מבישול' וזה שלם כמדיית פא' ושלא כמ"ש פראמב"ם ע"ל
בספ"מ

10' תראם אונקלוס שנות כ"ע י"ט, שנות ל"ד כ"ו, דברים י"ד כ"א

אונקלוס תרגם, לא תבשל' כל שלם פאמ"ם - אכילה! וז"ל שאחרי שיש לן ע' פסוקים ומהם מרבי'ם
אכילה ופניא, חזרים און לקרוא בפשטא דקרא, לא תבשל' - א פ י ד ו פ בישול אסור - מפני שבב"ח
פוא, סם פאות' ואסור אפילו ל"ר אותו

פחניק למד יסוד פפוק באיסורי ב"ח:

"ספר פחניק מלוו ל"ב, משרשי... בכשול', ומלוו ס"ב, אצן פכשול'... פש'

לפי פחניק יסוד איסור ב"ח פוא בישול' - שפוא עירוב יסודות שונות בבריא' - וכאן איסור כלאים.
ופאיסור פוא כל כך חמור שאסרתו פתורה אפילו בדיעבד אפילו בפניא.

וא"כ - לפי פראמב"ם יסוד של איסור ב"ח פוא פאכילה וממנו נבא פאיסור לבשל, ואילו לפי פחניק
פאיסור מתחיל מבישול וממילא אסור ע"ש באכילה ובפניא.

ופנה, פאיסור דאורייתא לבשל בשר בחלב וכן זה שגשר שנתבשל בחלב אסור באכילה ובפניא -
שנפם פם דרך בישול דוקא, ופרי מלינן לדומא בקרבן פסח שפוא כשר דוקא ל"ע אש ולא מבושל -
דפיינן במ"ס, ולא מאן - דפיינן בשמן. - ויש למאול מפי פפפדרה של בישול כאן - פאם פכוננו לבישול ש
או ע"ש פל"מ"ה ויאן בכלל.

לענן נגרים מפורש במשנה שבישול הוא בישול עני -

12 משנה נגרים דף מ"ט ע"א, פנדר... ובשלוך ור"ן ד"ף פנדר

לענן לען נגרים אין זלייה ושליקה בכדל בישול. ואולם בירושלמי פסתפקו בדבר -

13 ירושלמי נגרים פרק ו' הלכה א', פנדר מן המבושל מהו ... בשר בחלב'

לכאורה פשטא דה בישול עכו"ם, בישול בשבת, ובישול בה"ח היא דא רק על אישן אדא עס על אישן ובישול בחמי אבריה - ובאמת מצינו כן במב"ם -

14 רמב"ם פרק י"ז מאכלות אסורות הלכה ט', י"ז... כמבושלי

גבי בישול עכו"ם (שפוא דרבנן) פסק רמב"ם לקולא (וגם מליח לא פוי בישול)

15 רמב"ם פרק ט' מאכלות אסורות הלכה ו', ומ"ט ד"ף המצוין

גבי בה"ח (שפוא מה"ח) פחמיר רמב"ם, אדא שאין לוקין מספק

16 ש"ע יו"ד סי' פ"ז סעיף ו' ... אין לוקין עליו וביאור פז"ר א"א אות י"ג

דפי פפ"ח שפ"א פז"ר א"א בירושלמי פשט את פסוק במס' שבת וכולם בכדל בישול (חול' מחמי אבריה)

17 פתחי תשובה סי' פ"ז אות ט',... דפקד. פ"ט

דפי פפ"ח פכ"ל אסור מה"ח חול' מחמי אבריה, פשו"ע מסתפק במצוין מחמי אבריה, ופ"ת פ"א מקילין בשינון.

ופנ"מ מה"ח מותר לאכול בשר עם חלב כל שדא נתבלשו יחד -

18 ש"ע יו"ד סי' פ"ז סעיף א' דברי המחבר

מדברנן אסור לאכול בשר עם חלב אפי' כשדא נתבלשו. ועדיין יש לחקור אם יש איסור דרבנן דבש"ע בשר בחלב בענן שאין עליו בישול מה"ח (שינון למתירים. חמי אבריה דפי פפ"ח)

19 פסחים דף מ"ד ע"ב, ורבנן מבשר בחלב דא גמרינן... בשולי אסור'

כביש אינא בכדל בישול מה"ח

20 רש"י ע"ד תרי טיה

בלשון רש"י דא ברור אם אסור לכבש בה"ח מדברנן או אם רק אסור לאכול! (בפרי תואר דבש"ע פ"א פ"ח פ"ק' פבין שפ"י רש"י כבישת בשר בחלב אסורא מדברנן)

ועדיין יש לחקור אם כל שאינו בה"ח מה"ח (כבש וכו') אסור בפניא מדברנן -

21 ים של שמה חולין פרק ח' סי' ק', וכתב באו"ז... ואסור בפניא

פמפרש"ע מדויק מפרמב"ם שכל שאינו בה"ח מה"ח מותר בפניא - וחולק עליו!

22 רמ"א יו"ד סי' פ"ז סוף סעיף א' וט"ז ס"ק א', ש"ע סי' ז"א סעיף ח'

דלככה ק"ל כרמב"ם.

קפ"ו הזהירנו מלבשל בשר בחלב והוא אמרו לא תבשל גדי בחלב אמו ומי שבשלו לוקה אע"פ שלא אכל כמו שהתבאר במקומות מהתלמוד.

קפ"ז שהזהירנו מאכול בשר בחלב הוא אמרו גם כן לא תבשל וגוי פעם שניה רוצה לומר איסור אכילה ובחולין אמרו בשר בחלב לוקה על בישולו ולוקה על אכילתו ובגמרא מכוח אמרו המבשל גיד הנשה ביום טוב בחלב ואכלו לוקה חמש מלקיות לוקה משום אוכל [גיד ומשום] מבשל [ביום טוב] ומשום מכשל בשר בחלב [ומשום אוכל בשר וחלב] ומשום הבערה ושם אמרו אפיק הבערה ועייל עצי הקדש ואזהרתיה מהכא ואשריהם תשרפון באש לא תעשון כן לה' אלהיכם ובגמרא חולין אמרו אפקיה רחמנא לאכילה בלשון בישול דכי היכי דאי בשיל לקי אאכילה נמי לוקה ובשני מפסחים אמרו להכי לא כתב רחמנא בבשר בחלב אכילה להדיא לומר שלוקים עליו אפילו שלא כדרך הנאתו וזכור זה ובכאן ראוי לי שארמוז על שרש גדול שלא קדם לי זכרו וזה שאמרו לא תבשל גדי נכפל בתורה שלש פעמים ואמר מלמד שכל לאו מהם לענין אמרו אחד לאכילה ואחד לבשול ואחד להנאה ולמקשה שיקשה ויאמר לאיזה דבר מנית איסור אכילתו ובשולו שתי מצות ולא תמנה איסור הנאתו מצוה בפני עצמה ידע המקשה כי איסור הנאה אין ראוי למנותו מצוה בפני עצמה מפני שהיא והאכילה ענין אחד כי האכילה מין ממניי הנאה ואמרו בדבר שהוא לא יאכל אמנם הוא דמיון מדמיוני הנאה והכוונה שהוא לא יהנה בו לא באכילה ולא בזולתו והוא אמרם כל מקום שנאמר לא תאכלו לא יאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה שבאר בה הכתוב התועלת בה והוא אמרו לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ולפי זה השרש אין ראוי למנות איסור אכילה והנאה שתי מצות ואלו מנינו שתי מצות בבשר בחלב היה ראוי כמו כן בחמץ ובערלה ובכלאי הכרם שיהיה בכל אחד מאלו שתי מצות אם איסור הנאה מצוה בפני עצמה ומצד שנפל מאלו ולא מנה זולת הלאו שבא באכילתה לכד ובכלל זה איסור הנאה שהונחנו כמו כן יפול בבשר בחלב ונשאר בכאן שאלה אחת לכד והיא כי יש לאומר שיאמרו אחר שאסור הנאה יגיע מאיסור אכילה לאי זה דבר היה צריך הכתוב אל לאו בבשר בחלב לאסור הנאתו כמו שבארנו הנה תשובת זה שהוא הוצרך אל זה מפני שלא בא לא תאכל וממנו שמענו יאסרו האכילה וההנאה לפיכך הוצרך לאו אחד לאסור הנאה וכבר זכרנו הסבה שבעבורה לא כתב אכילת בשר בחלב שכל מה שנזכר אכילה אינו חייב עד שיהנה בגרונו אמנם אם פתח פיו ובלע מן האסור והוא חם עד שישרוף גרונו פטור חוץ מבשר בחלב שהוא חייב על אכילתו ואפילו לא יהנה כמו שזכרנו וכמו כן כלאי הכרם כמו שנבאר אחר זה והבן כל אלו השרשים וזכרם וכבר התבאר משפטי מצוה זו בפ"ח מחולין.

¹¹ משרשי מצוה זו, לפי הדומה שהוא כענין מה שכתבנו במצות מכשפה¹², כי יש בעולם דברים שנאסר לנו תערובתן בסיבת הענין שאמרנו שם, ואפשר שתערובת הבשר עם החלב במעשה הבישול יהיה סיבת איסורו מן היסוד ההוא. וקצת ראייה לזה לפי שבא האיסור לנו במעשה התערובת אף על פי שלא נאכלנו, שנראה בזה שאין איסורו מחמת נזק אכילתו כלל, רק שלא נעשה פעולת אותו התערובת להרחקת אותו ענין שאמרנו. והזהירנו גם כן במקום אחר¹³ שאם אולי נעשה התערובת לבל נאכלהו ולא נהנה בו, להרחק הענין, ואפילו אכלו מבלי שנהנה ממנו כלל לוקה, מה שאין כן בשאר כל איסורי המאכלות, וכל זה מורה שיסוד¹⁴ טעמו הוא מחמת התערובת, וכענין שאמרנו בכשוף.

⁷ דבר תורה אין בשר בחלב אסור אלא דרך בישול אבל לערב בצונן ולאכול מותר ואפי' לבשלו בכלי שני דבר תורה מותר לפי שאין כלי שני מבשל דגרסינן בפרק כל הבשר גבי טיפת חלב שנפלה על גבי החתיכה אמר רבא דרך בישול אסרה תורה דלהכי אפקיה רחמנא לאסור אכילה בלשון בישול דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו לומר לא תאכלנו דרך בישול

¹¹ וענין הכישוף הוא לפי דעתיה כן, שהשם ברוך הוא שם בתחילת הכריאה לכל דבר ודבר מדברי העולם טבע לפעול פעולתו טובה וישרה לטובת בני העולם אשר ברא, וציוה כל אחד לפעול פעולו למינהו, כמו שכתוב בפרשת בראשית [א', י"ב ואילך] למינהו על הנבראים, וגם על כל אחד ואחד המשיל כח מלמעלה להכריחו על מעשהו, כמו שאמרנו זכרונם לברכה [בראשית רבה פרשה י', ו'] אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה שאומר לו גדל. ומלבד פעולתן שעושה כל אחד ואחד בטבעו, יש להם פעולה אחרת בהתערבם מין מהן עם מין אחר, ובמלאכת התערובות יש בה צדדין שלא הורשו בני אדם להשתמש בהן, כי יודע אלהים שסוף המעשה היוצא לבני אדם באותן צדדין רע להן ומפני זה מנעם מהם. וזהו אמרם זכרונם לברכה דרך כלל, כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי [שבת דף ס"ז ע"א], כלומר אין לאסרו מפני צד כישוף, אחר שיש תועלת בו מצוי בנסיון באמת אין זה מן הצדדין האסורין, כי לא נאסרו רק מצד הנזק שבהן. ועוד יש באותן צדדי התערובות והתחבולות האסורות לעשות ענין אחר שנאסרו בעבורו, לפי שכח אותו התערובת עולה כל כך שמבטל מפעולתו לפי שעה כח המזל הממונה על שני המינין, והמשל על זה, כמו שאתה רואה שהמרכיב מין בשאינו מינו יחדשו לברוא מין שלישי, נמצא שביטלה ההרכבה¹² כח¹³ שניהם. ועל כן נמנענו מהעלות על רוחנו אף כי נעשה בידינו דבר שמראה בנו רצון להחליף דבר במעשי האל השלמות. ואפשר שיעלה בידינו מזה רמז משרשי כלאי זרעים¹⁴ ובהמה¹⁵ ושעטנז¹⁶, ובמקומם נאריך בם בעזרת השם¹⁷.

²¹ וכתב באו"י יש להסתפק בשר בחלב שאמר חכמים כגון ששהה צלון יותר מיום א' או ע"י מליחה אסורו בהנא' אם לאו והמתיר בהנא' אין מוחין בידו כל כמה דלא אשכחן ראי' לאיסור' כ"כ המ"ד והרמב"ם כתב להדיא דשרי בהנאה וצבישול כל אותן שהן דרבנן ולא נהירי' דלא מלינו שחלקו חכמים בדבריה' כ"א ציין נסך שאסרו לחיוב נגיעה בשתייה ויזו נגיעה בהנאה כפי אשר נמנו עליו בתחלה וקבעו כך איסורא אצל בשאר איסורא דרבנן אין לחלק ומ"ה לא מתלקינן באיסור חמץ ציין דלורייתא ודרבנן ועוד מאחר דבשאר דוכתינן חשבינן שרייה כבישול וכן מליחה אלא דגזירת הכתוב הוא דגבי בשר בחלב שרי משום דדרך בישול אסרה תורה ואפ"ה אסרו רבנן ולא חילקו ציין בשר בחלב לשאר איסורים וא"כ חוזר לדוכתיא ויהי כאלו נתבשל ואסור בהנאה

¹³ הנודר מן המבושל מהו שיהא מות' מן המעושן מהו שיהא מותר במטוגן מהו שיהא מותר בתבשיל שנתבשל בה מי טבריה רבנן דקיסרין שאלון מעושן מהו שיהא בו משום בישולי גוים מהו שיהא בו משום תבשילי שבת מהו שיהא בו משום בשר בחלב

בארנו נפ נכדל בבישול, ואכשין עלינו לבאר איזה בשר נכדל בגדי ומפו, חלב אין' - ונתחיל בהפדרת
גדי' - עט איזה בשר יש איסור בב"ח.

גדי

משנה חולין דף קי"ט ע"א, בשר בהמה טהור...

פתנא קאן פתיר בבישול ופנא, בשר בהמה אפ"ה או חלב בהמה אפ"ה, ר"ע פתיר בשר חיפ אפ"ה
מפ"ת בחלב (ודעת ת"ק בחיפ אפ"ה לא ידועה ע"ה). וריפ"ע פתיר אפ"ה כחו ר"ע וטא פזכיר חיפ. וטא ברור
אם יש כאן חילוקי דעות -

נא' עס דף קכ"ז ע"א, מנא איכא... בשר אפ"ה בחלב' ורש"י

לר"ע בשר חיפ אפ"ה מדרבנן, לריפ"ע חיפ דאורייתא אפ"ה מותר למארי - ואדין טא פובהרה שיטת ת"ק
בחיפ אפ"ה -

תוס' עס דף קי"ט ע"א ד"ה בשר בהמה

שיטת תוס' פ"א שדפי פרבנן (ת"ק) בשר אפ"ה איסור מפ"ת

רא"ש חולין פרק כ"ה בשר סימן נ"א... ובהמה אפ"ה

פרי"ף מנדא שאין בדברי ת"ק שום רמז לדין חיפ אפ"ה, ופכדל בפסק פלכא פוא פלכא כר"ע מחברו -
דפיינן נד' יחי' - אבדל טא מחבריו - רביס, וא"כ טפי, פתוס', דרבנן בשר אפ"ה מפ"ת, לר"ע מדרבנן, ולריפ"ע
מותר - ופלכא כרבנן דאסור מפ"ת, אבדל טפי פרי"ף פמחלוקת פ"א בין ר"ע לריפ"ע בלבד ופלכא כר"ע
שבשר אפ"ה דרבנן.

ופנה, לטייל בעצן בשר בחלב דרב בישול ראיון את שיטת פרחב"ס שכל שאינו בב"ח דאורייתא מותר
בבישול ובהפנא - ופ"ה מקום מותר שכן דין בבשר אפ"ה טפי ר"ע שפנא ע"כ דרבנן בלבד ומחילטא יפא מותר
בבישול ובהפנא - אטא מלשון פתנא שפ"ה ר"ע בשר אפ"ה דרבנן טכד דבר דפיינן איסור לבשלו
לבכדו וליפנת מנן -

משנה חולין דף ק"ט ע"ב, כ"ה בשר... וחגיגות' ונא'... מן פתורה', רב אשי... סופרי'

טפורש כאן שר"ע אוסר בישול אפ"ה בחלב מדרבנן

רחב"ס פרק ט' מאכילת איסורת פלכא ע', ד', ומנ"ה פלכא ד'

פמנ"ה מנדא שפרחב"ס פסק כר"ע ובכד זאית פתיר בישול ופנא (וכחו באפ"ה)

ב"ח סימן פ"ז ד"ה ומ"ה מותר בבישול ובהפנא, כן נראו לפע"ד

טפי בב"ח, פרחב"ס אוסר בישול ופנא, ולמאצא חש פב"ח לשיטת תוס' עאסור מפ"ת

שו"ע י"ד סי' פ"ז סעיף ב', ע' דברי המחבר, ורמ"א סעיף א', וש"ך ס"ק ב'... מדרבנן

פשו"ע פסק כחו פרחב"ס וכפבנת פמנ"ה

רחב"ס פרק ט' מאכילת איסורת פלכא ו', פהבשט בשר מתה... איסור חלב

אצ"פ עאסור לבשול נבדל או חלב בחלב, פאוכלו פאר מדין, אין איסור חל עט איסור

דגול מרבה סי' פ"ז סעיף ע' ד"ה או בשר... בהפנא ע"ש

פדגול מרבה פתיר במקום טורק ליפנת מנדל או מחלב בחלב

פתחי תשובה עס אות ו', וא' פמ"ט... פתורה ע"ש

פפמ"ט אוסר, וא"כ - בישול אפ"ה בחלב ופנא מותר (מדין בב"ח). אפ"ה מותר בבישול ופנא, נבדל וחלב
איסור לבשול - בהפנא מחלוקת, ואכילת אין לוקין משום בב"ח.

רמ"א י"ד סי' פ"ז סעיף ו', י"א דאסור לחתות פאע... וש"ך ס"ק י"ח, י"ט

חידושי רע"ק איזר עס ד"ה י"א דאסור לחתות... זכ מקרי פסיק רישא

איסור לחתות פאע מתחת לקדרת נכרי עס אס דא ידוע שבשלו פאעם בקדרה בב"ח, ורע"א פסב"ר
שאין עט זכ דין דבר שאינו מתכוין פוית ואם באמת בישלו בו בב"ח פו פסיק רישא - ואכשיו שלטא ידוע טע
אם בשלו בו או טא פו ספק פסיק רישא.

ש"ך ס"ק כ'

אין איסור פנא מחב"ח שלטא כדרך פנאיתו כשאינו נפנה מא"ה פבב"ח

למדנו שהעלכך ק"ד שגבר אף בחלב אסור רק מדרבנן, ופסעם אסורו מ"ינ ברמב"ם כ"י שלכא יאזו
ב"י אסור אסור פתורה אכ"ז ב"ד

ופנ"ג, דפי כד"י פפסק שלמדנו פ"ינ ז"ריכ"ס לומר שכ"ד ספק בלעז אכ"ז בחלב ד"ינ דפקד-

15 "ע"ק ו"ד סי' ז' ח"ס"ק ז' ... דרבנן ודקולדאו' וט"ז עס סוף ס"ק פ', אבאד נראפ ... אחר בשר'

דפי פש"ק ספק ששים באז"ל דפקד ודפי פ"ט ז' עס חכמים חיזוק דדבריהם כ"ד תורה.

אז כאן לענן אף אסור בחלב מדרבנן, אב"ד בהפנא ע"כ אסור חז"ל אסור פבישול בחלב.
במשנא ראי"ן ע"ס פד"ס ופחג"ב"ס מותרים בבישול ובאכילה בחלב -

16 בית יוסף ו"ד סי' פ"ז ד"ה ד"ע"ס, ודרכי משה עס אות ד'

פ"י אסור ד בחלב משום סכנא וז"ינ לאו"ח ק"ע"ג, אב"ד בדרכי"ח חולק מפ"י שבאו"ח מ"דובר בד"ס ובשר
שפ"ו אסור אב"ד ד"ס עס חלב אין בזה סכנא.

17 "ע"ק ו"ד סי' פ"ז פ', ופתחי תשובה או ט'

מסקנת פ"ת יש מקום לאסור ד עס ב"ינ, ד עס חלב נכ"ד דפקד, וצ"ח חכמה מותר למכ"ר

18 ארוך פשעחן ו"ד סי' פ"ז סעיף ט"ו, וד"ע...

פארוך פשעחן אצ"ן שכ"ד פנ"ן ב"י פ"ו אצ"ו!

7 ו"י"ש ומותר בבישול ובהנאה. משמע דפירא ליה דאין צו איסור כל עיקר ואפילו מדרבנן שרי וכ"כ הרב המגיד פ"ט מהלכות מאכלות אסורות
(ה"ד) ויש לתמוה אמאי דמו פשטא דטוביא ריש פרק כ"ה דמתן כל הבשר אסור לבשל בחלב מן מבשר דגים וחגבים וקאמר עלה (קד). כמאן דלא
כרבי עקיבא דחי רבי עקיבא האמר חיה ועוף אינו מן המורה ומירך רב אשי הכי קאמר כל הבשר אסור לבשל בחלב מן מבשר דגים וחגבים וקאמר עלה (קד). כמאן דלא
מותר לבשל בחלב מן המורה ולא מדברי תורה ולא מדברי סופרים אלמא דחיה ועוף לרבי עקיבא אסור לבשל בחלב מן מבשר דגים וחגבים וקאמר עלה (קד). כמאן דלא
לאכול הוא ולישנא דקרא נקט כמו שפירש הרב המגיד דהא קרא בין אכילה בין בישול קאמר אכל אין לפרש דלאכול קאמר ולא בישול ו"ל הרשב"א
בחדושי ריש פרק [כל הבשר] כל הבשר אסור לבשל בחלב לישנא דקרא נקט דכתיב לא פגשל גדי ואסור לבשל בחלב קאמר עכ"ל א"כ לפ"י
לאוקימתא דרב אשי נמי הכי קאמר דאסור לבשל בחלב ואסור לאכול מן מבשר דגים וחגבים וקאמר עלה (קד). כמאן דלא
עקיבא נמי איכא איסור בשר בחלב בחיה ועוף מדרבנן בין בבישול בין בהנאה
וכדפירשית ודברי הרמב"ם נמי מכוונים ע"פ דרך זה שהרי כתב (מא"כ"א פ"ט
ה"ג) אין אסור מן המורה אלא בשר בהמה טהורה וכו' אכל בשר בהמה טהורה
שבשלו בחלב בחמה טהורה או בשר בהמה טהורה שבשלו בחלב בחמה טהורה
מותר לבשל ומותר בהנייה ואין חייבין על
אכילתו משם בשר בחלב מותר להדיא
שלא אמר דמותר לבשל ומותר בהנייה
אלא מן המורה וכדמסיים ואין חייבין על
אכילתו משום בשר בחלב ומתא דכתב

אח"כ (ה"ד) וכן בשר חיה ועוף בין בחלב חיה בין בחלב בהמה אינו אסור
באכילה מן המורה לפיכך מותר לבשלו ומותר בהנייה מוכח להדיא דלענין
איסורא דמן המורה קאמר ולהכי קאמר דמתאחר דאינו אסור באכילה מן
המורה לפיכך מותר לבשלו ומותר בהנייה מן המורה והשתא ודאי משמע
דלמאי דכתב אח"כ ואסור באכילה מדברי סופרים וכו' הוא הדין דאסור
לבשלו ואסור בהנאה מדברי סופרים דאיסור בישול והנאה נמשך אחר איסור
אכילה דממוכה להדיא ממאי דכתב וכן בשר חיה ועוף וכו' אינו אסור באכילה
מן המורה לפיכך מותר לבשלו ומותר בהנייה דממילא משמע דלמאי דכתב
אח"כ דאסור באכילה מדברי סופרים הוא הדין נמי דאסור בבישול ובהנאה
מדברי סופרים ומה שלא כתב בפירוש דאסור מדברי סופרים היינו לפי שלא
נכתב בחלמוד בפירוש זה דרכו שקומם דבריו כלשון הגמרא ומתאחר דפשטא
דטוביא משמע דלא שרי מדרבנן בישול והנאה אלא בשר דגים וחגבים למה
לנו להקל ומו דהתוספות (ק"ג. ד"ה בשר) כתבו אהא דמתן בשר בהמה טהורה
בחלב בהמה טהורה אסור לבשל וכו' הוא הדין בשר עוף לרבנן דאסור מן
המורה דדוקא רבי עקיבא הוא דאמר חיה ועוף אינם מן המורה ונפקא לן
מדדריש לקמן את שאסור משום נבלה אסור לבשלו בחלב עכ"ל לפ"י משמע
דהלכה כרבנן דאין הלכה כרבי עקיבא מחזיריו ואע"ג דהאש"ר"י (סי' נא) כתב
דמדהביא האלפסי דברי רבי עקיבא אלמא דפירא ליה דרבי עקיבא [נא] לפרש
דברי ת"ק ולא לאפלוגי עליה מכל מקום קשה הדבר להקל כנגד דעת
התוספות וכן כתב מהר"א"י בהגהת שערי דורא סימן ע"ו (ס"ק א, ה' ד"ה
אבל) ושכן נוהגין דאין מחלקין [בין] בשר עוף וחיה לבהמה בין איסור אכילה
וא"כ לפ"י נראה דאין לחלק ביניהן גם לענין איסור בישול והנאה ובין בחיה
ועוף ובין בבשר טהורה ולכן טמאה נוהג דין איסור בשר בחלב אף בבישול והנאה
מדרבנן כן נראה לפע"ד ודוק

18 ערוך הלכות בשר בחלב סימן פו הש"ה

ודע ששעור
נפל בספרו הגדול של רבינו ב"י שכתב שאין לאכול
דגים בחלב מפני הסכנה כמבואר בא"ח סי' קע"ג ושם
מבואר על בשר בחלב שיש סכנה וכבר השנינו רבינו
הר"ם"א בספרו ד"מ ויש שרצים לקיים זה ואסרו שםצא
בספרי הרופאים שיש סכנה ברבים בחלב ואינו כן
דרבינו בחיי כתב בפ' מצפאים שהסכנה היא ברבים
עם גבינה וכו' נופל צרעת על האדם ע"ש ולא ברבים
בחלב ועוד ראם כדבריהם למה לא קבע זה בש"ע
ועוד רכל העולם אוכלים זה ונחשב לסאבל חשוב ולכן
לית מאן דחש רחא כילתא ויבולים לאכול בלי שום
קפידא חלילה [ושמים] ס"ק דמ"ק]:

16 בית יוסף

ג (ג) דגים וחגבים מותר לאכילן בחלב, ריש פרק כל הבשר (קג): [כל
הבשר] אסור לבשל בחלב מן מבשר דגים וחגבים וכתב הר"ן (לו) ריש
ע"א) דכיון דלבשילן שרי משמע דלאכלן בחלב נמי שרי דאיסור בשר בחלב נלשון
בישול אפקיה רחמנא וכן כתבו הרמב"ם (שם ה"ה) והרשב"א (מה"א ז"ג ע"ד
פ"ה): דלאכלן בחלב נמי שרי ומכל מקום
אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה
כמו שכתבנו בספר ארוח חיים סימן
קע"ג (ד):

דרכי משה

ד (ד) ולא ראיתי מימי נוהרין בזה וגם באורח חיים סימן קע"ג (קנב): אינו אלא שלא לאכול בבשר משום סכנה אבל בחלב שרי ועיין לקמן
סימן קט"ו (ד"מ אות ג) ולכן נראה שנתערב [ד] לרב בית יוסף בשר בחלב:

ע"כ אסקנא בהפדורת, דא תבש"ל ובהפדורת, דג"י, ואתה נראה את הפדורת של חלב-

חלב

ראינו את דברי מנחם בחולין שגד"י כתוב ע' פעמים בא דלמא על פדורתו של בשר שאסור
פתורה דבש"ל אסור חלב. על דרך זה דרש מנחם עס את פחיתים, בחלב אינו פחיתים ע' פעמים
לפדיר איזה חלב אסור לבשל בו בשר-

1 'חולין דף קי"ג ע"ב, בחלב ודא בחלב זכר... ורש"י

חלב זכר, שחטה, ומנא איהו בכדל דא תבשל, ומה"ת בשר פמבשל בחלב זכר או חלב שחטה מותר
באכילה, ובחלב מנא איהו מותר הפנא.

2 'ש"ע י"ד סי' פ"ז סעיף ע', מותרים בבישול ובהפנא (קמ"א)

חלב מנא איהו מותר אף מדרבנן בבישול ובהפנא (ככל בב"ח דרבנן)

3 'ש"ע פ"ע סעיף ו', ... פמבשל בשר, בחלב מתה... וש"ק ס"ק י"ג, ... זכר

חלב זכר וחלב מתה (שחטה או גבלה - שניהם אינם ראויים לפיות, אפי' אסורים בבישול מדרבנן וכ"ע
באכילה, ולכאורה עס דם בחלב אסור בבישול) וכל זה פוא חידוש גדול דבב"ח דרבנן מותר בבישול
(והפנא)!

4 'רמ"א פ"ע, אינן אסור

לכאורה חולק רמ"א על המחבר וסובר שחלב זכר מותר בבישול ואכילה אפי' מדרבנן -

5 'ש"ק ס"ק ע"ז

כשפרמ"א אומר חלב זכר פכונא לחלב אדם זכר ואין עליו שם חלב כדל שפרי אפילו חלב אשף קי"ד
שאין בו משום בב"ח אפי' מדרבנן (דני חלב אשף נראה לקמן בסו"ת מראית פנין) אבל חלב בפנא זכר
אסור בבישול ואכילה מדרבנן

6 'חולין דף קי"ד ע"א, פמבשל בנ'... פאר

בישול בשר בנ' חלב אינן אסור מה"ת - ופירושו של נ' חלב מניין ברש"י שבת -

7 'רש"י שבת דף ז"ב ע"א ד"ה פמחב

לרש"י נ' חלב פינן, נסיובי חלב' פנא פים מפגלינא אחרי שפואצד בקיבה

8 'תוס' חולין דף קי"ד ע"א ד"ה פמבשל

כותח פוא לחם ונסיובי ופנא' אסור עס בשר - וע"כ שפוא אסור מדרבנן

9 'רא"ש פ"ק כל בשר סי' נ"א, גא... אינן כחלב

פרא"ש חולק על רש"י ותוס' וסובר שנסיובי פוי חלב דאורייתא, ונ' חלב פינן נ' פנסיובי - ואי"כ כותח אסור
מה"ת, ונ' חלב של פרא"ש - דפינן נ' נסיובי - דא מניין שלרש"י ותוס' יש על פים איסור דרבנן, למאשה
נסיובי אסור לכ"ע - דרא"ש מה"ת (ואסור בהפנא) ולרש"י ותוס' מדרבנן (ומותר בהפנא), ונ' נסיובי לכ"ע
מותר מה"ת -

10 'ש"ע י"ד סי' פ"ז סעיף ו', וכן פמבשל... ורמ"א

פשו"ע ופרמ"א אסרו בישול בנ' חלב אבל דא פירושו כאן מה פס נ' חלב

11 'ש"ע פ"ע סעיף ח'

פשו"ע פביא את שיטת פרא"ש - ופוסק שני פנסיובי פינן נ' חלב - ובסעיף ו' פסק שני חלב אסורים מדרבנן
- ואי"כ פסק פמחבר שני נסיובי אסורים מדרבנן דרא"ש - וז"ל שדייק כן מלשון פנא, פארי שמאצותו
פאר אבל אסור, ומדובר שם באיסור בישול.

ופנה י"א דלן שבחלב מנא איהו חיה אין איסור בישול - ואילו במתה, זכר, ונ' חלב אסור לבשל, וכן, בבשר
חיה אין איסור בישול, ואילו בדם, שלאי, אור (לפי פנא) גידים, אצמות, קרנים ודפוס יש איסור בישול -

12 'חידושי רע"ק א"ת סי' פ"ז סעיף ו' ד"ה פמבשל... מניין כן ובסוף, וביתר...

דרא"ש פקשה מני"ל לחלק בין דרבנן דרבנן באיסור בישול

6

ויש לחמיה למה פסק רש"י דלגלי נרץ
שחי וערב דהא ר' אלעזר אשמועינן דלא בעינן שחי וערב לגלי אלא קריעה
כל דהו סגי ומשמע [ג] דלא פליג אדרב יהודה דההיא לקדרה והר"ן נראה
שגזר מזה ולפיכך כתב (לח סוע"ב) בשיטת רש"י דלגלי בעי קריעה לכחלה
ולקדרה נרץ קריעה שחי וערב וטחו בכותל ע"כ ומדנקט גבי קדרה שחי
וערב ולא נקטיה גבי גלי משמע בהדיא דלגלי לא בעי שחי וערב אבל לתוספות
והרא"ש והתרומה (פי' נו) שכתבו בשם רש"י דלגלי בעי קריעה שחי וערב
ויגדרו אחריהם רבינו ורבינו ירוחם (נטי"ו אות יא קבו ע"ד) קשיא ודוחק לפרש
דנרץ קריעה שחי וערב דקאמר היינו שחי או ערב

טא תבש

			ט"ז
			ט"ח
			ט"ט
			י"א
			י"ב

ט"ז

			בהמה טמאה
			נבלה
			חיה
			עוף
			דגים וחגבים
			שעם
			שעם
			עצמות וגידין
			עור
			דם
			חלב
			ביצה: נעדרה מחיים
			קליפה ואינה מצורה
			חלבון ואינה מצורה
			חממן ואינה מצורה
			קליפה ומצורה
			חלבון ומצורה
			חממן ומצורה
			טא נג' חממן, וא"מ

בחלב אונן

הנאה	אכילה	בישול	טמאה
			חיה
			זכר
			אדם
			נסיובי
			א' נסיובי

קבה:

חלב קרוש	חלב יבש	
		כשרה שינקה מן הטרפה
		טרפה שינקה מן הכשרה
		קבה שנמלחה בחלבה
		חלב שמאד בקבה מצת לעת

כחל:

בדיעבד	עכת חלה	
		שיטת ראב"ם - צלי עבד
		צלי עם בשר (אחר)
		בישול עבד
		בישול עם בשר
		שיטת רש"י - צלי עבד
		צלי עם בשר
		בישול עבד
		בישול עם בשר
		עפי רמ"א - צלי עבד
		צלי עם בשר
		בישול עבד
		בישול עם בשר

ראינו את פאיסור לאכול דם דגים ודם אדם שפירש וכן את פאיסור לבשל ולאכול דברים שאינם בכלל בשר בחלב - דא מדאורייתא ולא מדרבנן - וכולם אוסרים מפני מראית עין. בגמרא דגם דגים כתב פאיסור שאם יש בו קשקשים פירות ולא שייך מראית עין מותר לאכול. דברי פאיסור פורשים במצא' בס' כריתות -

¹² כריתות כ"א ע"ב, אמר רב דם דגים... דלית ביה קשקשים תוד"ה דכותה... אסור, ותירץ...

הברייתא פתירה דם דגים ואסרה דם אדם ואילו רב אסר דגים, וריתתה פנא' פירש שברייטא שפתירה דם דגים פכונגה פיתה דגם דגים שלם כינסו אבדל א"כ קשה מנה שפברייטא אסרה דם מהלכי שתיים - שלם פאוקימתא פכונגה דגם אדם שלם פירש - וזה פרי מותר? ומסקנת פנא' שברייטא אסרת דגם פמכונגה בכלי - דם דגים וגם דם אדם - ובכל זאת פתירה דם דגים - בגיש' בו קשקשים - מה שלם שייך בדם מהלכי שתיים.

¹³ חידושי רע"ק או"ח סי' ס"ו סעי' ט' ד"ה כאן, אב"ל קשקשים

רע"א הבין שפיתר בקשקים הו"ו כשנאסרו בדם קשקשים ולא פנח בו קשקשים אחר - שאם פיה מותר ע"י פנחת קשקשים מנה אסרה פברייטא דם אדם - פרי דם בדם אדם אשר לפניה קשקשים! ואח"כ הביא את לשון פרי"א בחלב שקדים שפיתר ע"י פנחת שקדים אב"ל שם מנעידים לפנחת רע"א.

ופנה, פשאלה אם בכל אופן אין חשש מראית עין במציאות מותר לאכול דם דגים או לא מובילת אונתו ולפיכך כוללת בענין מראית עין - מה שנקרא מראית עין בחדרי חדרים -

¹⁴ שבת דף קמ"ו ע"ב משנה, נ"י שגרו... ורש"י, ונ"י, אמר רבי יודנה... אסורין

המשנה פתירה לשלם בדגים ראובים בלנצא במקום שלם שייך מצ"ע. ור"א ור"ש אוסרים אף בחדרי חדרים

¹⁵ כתובות דף ס' ע"א, תניא רבי מרינוס... כנחוס איש גליא, ותוס' ד"ה מנעבן

תוס' פקדו מכאן שפיתרו לו מפרק ובני בלנצא למרות שברפסיא פיה אסור מפני פרואים שלם ביני שפוא חולפה או שגיתו בסכנה - דע דברי ר"א ור"ש שדבר שאסור משום מראית עין אסור דם בחדרי חדרים - ותירצו שאף לר"א ור"ש מה שאסור מפני מראית עין אסור דרבנן מותר בחדרי חדרים.

¹⁶ שו"ע או"ח סי' ע"א סעי' מ"ה, ומ"ב ס"ק קס"ה

הפולחן פ"א כמ"ש תוס', וא"כ לגבי דם דגים ודם מהלכי שתיים שפמראית עין פ"א דל אסור דם דאורייתא דם בחדרי חדרים אסור, וכן בגמרא בפמ"ה אסרה בחלב שקדים, שפמראית עין פ"א לבי"ח דאורייתא. אב"ל - בגמרא אף בחלב שקדים שפמראית עין פ"א לבי"ח דרבנן (ע"ה בחלב) דם דגים פמפרש"ע ופ"ק פחולקים דל פרי"א שפיתר למצ"ע - בחדרי חדרים מותר לכ"ע.

¹⁷ נחלת לבי דסי' פ"ז סעי' ט' ד"ה ונפגא

נחלת לבי ר"ה פירש את שיטת פרי"א שאין אסור מראית עין בע"ה מפני שפוא אסור דרבנן - באופן שפוא חדרי חדרים כאן שכל בני הבית יודעים שפחלב פוא חלב שקדים.

יש מקום לשאלה - אחרי שיש אסור מראית עין דם בחדרי חדרים, איך פתירו חז"ל לאכול דם דגים כאשר יש שם קשקשים - ומנה אין זה בכלל חדרי חדרים? וז"ל שד"ם ע"ה קשקשים אינו, בר מראית עין שפרי נכר שפוא דם דגים, אב"ל כאשר פד"ם איך שפוא לפנינו אפ"ר לטעות בו ולחשוב שפוא דם בפמ"ה אלא שכל פנכחים יודעים שפוא דם דגים - בזבז אסור חז"ל מחשש שמא יראו מ'שפוא שלם מודע לזה שפוא דם דגים.

¹⁸ פרי מגדים שפתי דעת סוף סי' ס"ו ד"ה כתב כה"ג

דפי הפמ"ה דם מראית עין דל אסור דרבנן אסור בחדרי חדרים אם פאיסור פוא דבר נאכל שפרי כבר נצט"ע, חתיכה דאיסורא.

ולכאורה, דפי דברי פמ"ה פמנח קשקשים בל"ד דם דגים אין בו כדי לפכשיר את פד"ם אחרי שכבר נאסר - וכדברי רע"א, וא"כ קשה מדברי פרי"א שפיתר חלב שקדים ע"י שינוי שקדים בל"ד!

אב"ל - יש מקום לחלק בין פגזירות שגזרו חז"ל **פני** מראית עין לבין דברים שלם דברו עליהם חז"ל בכלל אב"ל שייך לאסור אותם מחשש מראית עין, שפרי במצא' מנינו גזירות מסוימות - דם דגים, דם מהלכי שתיים, שיחת גזרים, שני פליונים בכתובות... ופ"ה אוסרים דרבנן משום מראית עין, ואילו בגמרא חלב שקדים וחלב אשה דל מנינו שחז"ל ע"ה אסור מיוחד אב"ל שאסורים מני"א משום ופייחם נקיים מדי' ומישרא. וא"כ - סברת פמ"ה וכן דיוקו של רע"א - שד"ם דגים שפירש מן פד"ה בלי קשקשים שוב לא פותר ע"י פנחת קשקשים בל"ד שפרי כבר נאסר בכלל גזרת חז"ל ודין כחתיכה דאיסורא. לא כן בחלב שקדים שלם אסור חז"ל אלא יש לחשש משום מראית עין - אם פנח שקדים בל"ד אין חשש מראית עין ומותר. (ויכ"ח לפי שמה שפיתר פרי"א אף בחלב שקדים מפני שפוא מראית עין אדרבנן למרות שמנינו שחז"ל אסרו דברים משום מצ"ע אדרבנן - פיינו דוקא איפ"ה שחז"ל גזרו ואסרו, אב"ל לאסור משום מראית עין דבר שלם אסור חז"ל כשיבאו לחשוש שגבר אדרבנן לא מנינו בכלל)

¹⁹ ס"ז סי' פ"ז סוף ס"ק ה', ולשון דכתחלה...

פ"ז פתיר לבשל בשר אסרה בחלב אשה במקום זורק גדול - כאן לרפואה

²⁰ שו"ת אגרות משה חלק או"ח סי' ל"ו

מצ"ע פוא כשיטעו בפנחת פמנח ולא כפאין חשש לטעות במצ"ע אב"ל יש לחשוש שיטעו בדיון

2

ט [ו] ודם

דגים אף על פי שהוא מותר אם קבצו בכלי (ט) אסור משום מראית העין לפיכך אם ניכר שהוא מדגים כגון שיש בו קשקשים מותר: י ודם אדם אם פירש ממנו אסור גם כן משום מראית העין לפיכך אם נשך הככר בשיניו ויצא דם משיניו על גבי הככר צריך לגררו אבל דם שבין השינים מוצצו:

3

רנז) עוד שאלת בשר בחלב אשה מהו כיון שחלב האשה אחר שפירש מותר א"כ אין בזה איסור כלל וכמו שהוציאו מגדי חלב בהמה טמאה בהדי בשר בהמה טהורה וחלב בהמה טהורה בהדי בשר בהמה טמאה שאין בהם שום איסור לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים או אסור משום מראית העין כמו שחששו בדם דגים בזמן שאין בו קשקשים:

תשובה מסתברא שאסור לבשלו כל שכן לאכלו כל שנכר בו מאותה דם דגים ומדם שעל גבי הככר שאמרו שירדו. ומה שהוציאו בשר בהמה טהורה בהדי חלב טמאה ובשר טמאה בהדי חלב טהורה לא דברו אלא בחיוב אכילתו ובשולו שאין באלו חיוב כלל לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים אבל באיסור מראית העין לא דברו

4

כתב הרשב"א בתשובה (ח"ג סי' רנז) מסתברא שאסור לבשל בשר בחלב אשה מפני מראית העין ואם נפל לתוך התבשיל בטל ואין צריך שיעור (ב) זה נ"ל ברור:

דרכי משה

5

(ב) וצ"ע דהרי אפילו בחלב בהמה טמאה מותר לבשל ואפילו בשר חיה ועוף בחלב טהורה הואיל ואינו אלא מדרכנן כל שכן בחלב אשה ולית ביה משום מראית עין כבישול מידי דהוה אחלב בהמה טמאה וצ"ע ועיין לעיל סוף סימן ס"ו מ"ש מזו (אות ט):

בדבר נסיעה לאנשים בקאר אתר הדלקת הנרות לביהמ"ד סמוך ערך שני מינוטין לכל היותר אם יש איזה חשש איסור

מע"כ ידידי יר"ש ר' משה מעצגער נ"י.

נהנתי מאד אשר מע"כ נודדו לקיים מצות תוכחה לפי דעתו ותשואות חן חן למע"כ וח"ו לי להקפיד בזה, ואי"ה בלא נדר לא אסע עוד משעת הדלקת הנרות בקאר אף שאין בזה שמץ איסור אף לא משום מראית העין.

כי ידע ידידי אשר איסור מראית העין הוא רק בדבר שנעשה זה ברוב הפעמים באופן האסור והוא עושה זה באופן המותר אסרו מפני מראית העין, כגון לעשות ע"י עכורים בקבלנות מלאכה כזו שהרבה עושים בשכירי יום שהוא אופן האסור, לכן אסרו גם בקבלנות משום מראית העין, וכן בגשרו כליו במים אסרו משום מראית העין לשוטחן בחמה במקום שראין בני"א שיחשדו שכבסן. אבל לעשות דבר היתר מפורסם בשביל איזה אנשים שיטעו לחשוב שהוא דבר איסור לא אסרו. ועובדא זו שידוע לכל שנשים מקבלות שבת בהדלקת הנרות ואנשים מקבלים שבת בתוספת קטן כי זמן הדלקת הנרות קבוע בעשרים מינוטין קודם השקיעה ככאן וברוב המקומות וא"כ הוא דבר מפורסם לכל אף לנשים שהאנשים עדיין מתרין במלאכה קרוב ל"ח מינוט אף לכתחלה אם לא יקבלו שבת, והשקיעה היתה ב"פ' ויצא 4.32 והיו עוד אחד עשר מינוטין מהרגע שישבתי בקאר שהיה 4.19 עוד אחד עשר מינוטין למלאכה לכתחלה שאפשר בזה הזמן ליסע בקאר אף דרך רחוקה חמשה פעמים מהשיעור שעד הישיבה, ועוד ישארו איזה מינוטין לתוספת שבת. ורק אפשר יש איזה נשים טועות שחושבות שמזמן הדלקת הנרות אסור אף לאנשים לא שייך לאסור בזה משום מראית העין, דלא איכפת לן שידעו האמת שלאנשים מותר כיון שעדיין לא קבלו שבת.

אבל מ"מ כיון שמע"כ כותב שיש ח"ו קלקול לאיזו נשים ואנשים שידמו שיש בזה ולוול לשבת קדש אראה בלא נדר שלא ליסע עוד בקאר משעת הדלקת הנרות.

ידידו המברכו בזכות מצות התוכחה שקיים לכבוד השי"ת ולכבוד השבת קדש לשפע ברכה שבא ע"י קיום שמירת השבת ולסוכת השלום.

בשה פיינשטיין

